

Az eredmény nem volt kielégítő, pedig a kérést többször megismételte.

Ezért a Könyvtár igazgatósága 1939 október havában tisztviselőket bízott meg, hogy utazzák be a visszacsatolt Felvidéket és Kárpát-alját és gyűjtsék be a történetírás számára fontos irodalmat.

VARGA SÁNDOR Kassán, Komáromban, Dunaszerdahelyen, Érsekújvárott, Párkányon, Léván, Ipolyságon, Losoncon, Rimaszombatban, Rozsnyón és Füleken; HARSÁNYI ANDRÁS Ungvárott, Munkácson, Perecsényett, Turjaremetén, Nagybereznán, Beregszászot, Tiszaújlakon, Nagyszőlősen, Huszton és Rahón járt. E helyeken felkeresték a nyomdákat kivétel nélkül, eljártak az egyes szerkesztők, főszerkesztők, rendőrkapitányságok és egyházi hatóságoknál.

Gyűjtés közben a Könyvtár tudomására jutott, hogy a polgári és középiskolák tanári könyvtárai tartalmazzák a legértékesebb könyvtári anyagot. Ezért a Könyvtár igazgatósága kérést intézett a vallás- és közoktatásügyi miniszter úrhoz és kérte, utasítsa a tankerületi főigazgatóságok útján az illetékes polgári és középiskolai igazgatókat, hogy a tanári könyvtárakban a kiselejtezésre szánt hungaricumokat és magyar vonatkozású műveket adják át a Magyar Nemzeti Múzeum Országos Széchényi Könyvtárának.

A Könyvtár kérése az illetékes tényezők előtt megértésre talált. Három hónap óta állandóan érkeznek kisebb nagyobb csomagok és ládák. A gyűjtött anyag most van feldolgozás alatt, ezért erről beszámolót csak legközelebb adhatok. Most csak annyit jegyzek meg, hogy eddig több mint ezer olyan csehszlovák területen megjelent mű naplótzatott, amely eddig a Magyar Nemzeti Múzeum Országos Széchényi Könyvtárában hiányzott.

GÁSPÁR MARGIT.

A kötelespéldány-törvény miatt indított kihágási eljárások.
A Magyar Nemzeti Múzeum Országos Széchényi Könyvtára, hogy a sikertelen reklamálásokból eredő kötelespéldánykárokat megszüntesse, rendszeres nyomdaellenőrzéseket végez és szükséges esetekben célja elérése érdekében az illetékes hatóságoknál feljelentéseket tesz.

1938-ban a Széchényi Könyvtár tisztviselői közül hatan 114 fős városi nyomdában végeztek nyomdakönyvvizsgálatot. A nyomdakönyvvizsgálat után sok nyomda teljesen pótolta mulasztását, 67 nyomda ellen azonban kénytelen volt a Könyvtár főigazgatója a m. kir. közalapítványi ügyigazgatóság útján részint kihágás, részint kártérítés miatt pert indítani.

A Széchényi Könyvtár a vidéki nyomdák tervszerű ellenőrzésért részint anyagi, részint tisztviselőhiány miatt csak részben oldhatja meg.

Ezt újabban jelentősen előmozdította az a körülmény, hogy a tisztviselők közül nyolcan ügybuzgalomból megvizsgálták azoknak a köz-

ségeknek, illetve városoknak a nyomdáit, amelyekbe magánügyük miatt egyébként menniök kellett, vagy ahol nyári vakációjukat töltötték. Így sikerült 17 különböző helyen 48 nyomdakönyvbe betekinteniök és azokból kivonatot készíteniök.

Fontos adatok birtokába jutott a Könyvtár azzal is, hogy saját nyomdatörzskönyvét a m. kir. Központi Statisztikai Hivatal Könyvtárában összehasonlította az oda beküldött vidéki nyomdák nyomdakimutatásaival. Ilymódon derült ki, hogy több vidéki nyomda csak egy helyre küldött kötelespéldányt. Ennek oka vagy a törvény nem ismerése, vagy a törvény kijátszása volt.

Ezen előbb vázolt két körülmény eredményeként 1938-ban sikerült 41 vidéki nyomda vétkességét kideríteni. Utána azonnal kérte a Könyvtár a m. kir. közalapítványi ügyigazgatóságtól a hatósági eljárás megindítását. A közalapítványi ügyigazgatóság az ügyek gyorsabb elintézése végett azt javasolta, hogy jövőben a Könyvtár közvetlenül intézze a feljelentéseket az illetékes rendőrkapitányságokhoz, illetve főszolgabírói hivatalokhoz.

Az elmúlt két esztendőben a feljelentett nyomdák a lefolytatott tárgyalások után körülbelül 1500 pengő értékű anyagot szolgáltatottak be a Könyvtárba. Az illetékes hatóságok a mulasztást elkövető nyomdákat kihágásért körülbelül 4000 pengő, kártérítésért körülbelül 600 pengővel sújtották. Ezen összegeknek több mint a fele már befolyt a Közgyűjtemények Országos Alapjába.

A nyomdák szigorúbb ellenőrzésének legnagyobb eredménye az, hogy végre kezdik megérteni a nyomdák, hogy a kötelespéldányok beküldése nemcsak kötelesség, hanem közérdek is, amelynek elmulasztásáért a hatóság büntetéssel sújt.

GÁSPÁR MARGIT.

Gulyás József írja Sárospatakról: A sárospataki Ref. Főiskola Nagykönyvtárában újabban a következő eddig ismeretlen régi magyar nyomtatvány került elő:

Uj és O | KALENDARIOM | (vörös) CHRISTUS URUNK születése | után való | 1697 | (vörös) Esztendőre, Melly Magyar Országgra, Erdélyre és | egyéb Tartományokra is alkalmaztatot | NEUBART JÁNOS | (piros) Astrologus által | (képdísz) (piros) | Cum Privilegio GUBERNII Travo. | KOLOSVÁRATT | (vörös). Nyom. M. TÓTFALUSI K. MIKLÓS által. Részei: Naptár (a hónapok után kis versekkel); rövid astrologiai vizsgálás; újabb versek a hónapokra; sokadalmak; magyar chronika (ez csonka) A... D5/1 lapig. Sem Szabó Károly I., sem Sztripszky, sem Ferenczi Zoltán (A kolozsvári nyomdászat története 66. lapján) nem említi. Tehát unicum. Jelzete: VII. 1055. 12°. (Sárospatak, Ref. Kollégiumi Nagykönyvtár.)